

Greinargerð hafnarstjóra vegna ársreiknings Faxaflóahafna sf. 2018

Inngangur

Afkoma Faxaflóahafna sf. árið 2018 var betri en gert var ráð fyrir í fjárhagsáætlun. Reglulegar tekjur voru alls 134,4 mkr. umfram áætlun, eða 3,5% en rekstrarútgjöld voru 215,5 mkr. undir áætluðum útgjöldum. Auknar tekjur skiluðu sér aðallega vegna aukins umfangs í skipakomum og þá einkum stækkandi skipum sem komu til hafnar. Rekstrarhagnaður fyrir fjármagnsliði varð því 349,9 mkr. hærri en áætlað hafði verið eða 1.076,8 mkr. Óreglulegar tekjur af sölu eigna námu 624,3 mkr. Þegar á heildina er litið er afkoma Faxaflóahafna sf. vel viðunandi. Hér að neðan má sjá nokkrar kennitölur sem sýna að staða félagsins er góð og það í vel í stakk búið til að standa undir rekstri og fjárfestingum næstu ára:

Faxaflóahafnir	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Eiginfjárlutfall	86,4%	89,3%	90,3%	90,6%	89,6%	91,6%
Arðsemi eigin fjár	5,4%	5,7%	8,2%	6,3%	4,6%	8,3%
Veltufjárlutfall	2,00	3,34	4,65	3,57	2,39	4,47
Veltufé frá rekstri/rekstrartekjum	46,6%	44,4%	43,6%	44,0%	37,0%	45,0%
Framlegð/rekstrartekjur	47,2%	46,2%	43,6%	65,0%	56,0%	62,0%

Ársreikningurinn ber með sér trausta stöðu en hafa verður í huga að stór verkefni eru framundan og þar sem Faxaflóahafnir verða að treysta á eigin fjárhagsgetu til fjármögnunar framkvæmda er traust fjárhagsstaða mikilvæg.

Rekstrartekjur

Rekstrartekjur Faxaflóahafna sf. árið 2018 voru 3.966,7 m.kr. sem er 7,4% hækkun reglulegra tekna á milli árána 2017 og 2018. Hækkunin á milli ára nemur 274,6 mkr. Þeir megintekjuliðir ársins sem eru yfir því sem áætlað var eru skipagjöld og hafnarþjónusta. Vörugjöld, sem eru einn megintekjuliður hafnarinnar, stóðu í stað á milli ára og voru undir því sem áætlað hafði verið. Þrátt fyrir aukið flutningsmagn þá er ljóst að tilfærsla í tekjuflokka skilaði ekki tekjuaukningu, sem skýrir breytinguna. Á miðju ári 2018 var einnig ljóst að ákveðið jafnvægi komst á innflutning eftir allnokkra aukningu mánuðina og misserin á undan.

Sjá má þróun flutninga á milli árána 2016 -2018 í neðangreindri töflu:

	2016	2017	2018
Innflutningur	2,5 m.tonn	2,6 m.tonn	2,7 m.tonn
Útflutningur	954 þús. tonn	909 þús. tonn	936 þús. tonn
Annar flutningur	100 þús. tonn	147 þús. tonn	187 þús. tonn

Þegar einstakir flokkar flutninga eru skoðaðir má sjá að í útflutningi er óbreytt umfang sjávarafurða, vara frá stóriðju og annarra flutninga. Í innflutningi á árinu 2018 er umfang eldsneytis og byggingarvöru nánast óbreytt á milli ára. Aukning er í vöru til stóriðju, lausu korni, en nokkur samdráttur í innflutningi bifreiða. Þá hafa milli- og framhaldsflutningar aukist nokkuð á síðustu árum. Fjöldi gámaeininga til hafnar var nánast óbreyttur á milli árána 2017 og 2018 eða 231.000 TEU. Tómir gámar í flutningi voru 121.000 TEU og heildargámaflutningar því 352.300 TEU í samanburði við 350.300 TEU árið 2017.

Skipagjöld og hafnarþjónusta skiluðu samanlagt 1.090,0 mkr. í tekjur, sem er 27,5% heildartekna, en gert var samanlagt ráð fyrir 940,2 mkr. Tekjur umfram áætlun þessara liða eru því 149,9 mkr.

Greinargerð hafnarstjóra vegna ársreiknings
Faxaflóahafna sf. 2018.

Meginskýring þess sú að þrátt fyrir óverulega breytingu í komum skipa yfir 100 brt. þá koma nú stærri skip til hafnar en áður og því eykst sú þjónusta sem veita þarf en hluti tekna miðast við brúttó tonn skipa. Á milli áruna 2017 og 2018 varð aukning í stærðum skipa sem komu til hafnar, en frá árinu 2011 hefur brúttó tonna aukningin verið úr 6,9 millj. brt. í 12,1 milljón brt. Skipakomur eru hins vegar nánast óbreyttar á milli ára, á árinu 2018 komu 1.474 skip yfir 100 brt. til hafnar.

Þegar tekjur af farþegaskipum eru skoðaðar má sjá að þær eru vaxandi. Sem hlutfall af heildartekjum er þróunin síðustu þrjú ár eftirfarandi:

	2016	2017	2018
Tekjur af farþegaskipum	276,1 mkr.	365,8 mkr.	447,4 mkr.
Hlutfall af tekjum	8,1%	9,9%	11,3%

Aflagjöld voru undir því sem áætlað hafði verið en eignatekjur 40,2 mkr. yfir áætlun. Heildarafli sem landað var á árunum 2016-2018 er eftirfarandi:

	2016	2017	2018
Reykjavík	106.456 t.	94.545 t.	103.865 t.
Akranes	5.905 t.	19.370 t.	15.572 t.
Alls	112.361 t.	118.915 t.	119.437 t.

Tekjur í samanburði við fjárhagsáætlun voru samkvæmt neðangreindri töflu:

Í þús kr.	Ársreikningur	Fjárhagsáætlun	Frávik	%
Vörugjöld	1.420.784	1.502.650	- 81.866	-5,4%
Aflagjöld	175.249	190.000	- 14.751	-7,8%
Skipagjöld	428.035	384.030	44.005	11,5%
Farþegagjald	50.964	48.000	2.964	6,2%
Eignatekjur	859.115	818.868	40.247	4,9%
Hafnarþjónusta	662.012	556.188	105.824	19,0%
Siglingavernd	359.262	332.533	26.729	8,0%
Alls	3.955.421	3.832.269	123.152	3,2%

Þróun heildartekna og vörugjalda á síðustu árum hefur verið eftirfarandi sbr. neðangreinda töflu:

Í millj. kr.	2014	2015	2016	2017	2018
Heildartekjur	3.048,7	3.168,0	3.409,50	3.692,1	3.955,4
Vörugjöld	998,1	1.107,70	1.286,4	1.420,9	1.420,8

Þegar heildarrekstrartekjur eru skoðaðar eftir hafnarsvæðum má sjá að Sundahöfn er sem fyrr tekjuhæsta hafnarsvæðið, en þar er megingátt flutninga á vörum til og frá Íslandi.

Greinargerð hafnarstjóra vegna ársreiknings
Faxaflóahafna sf. 2018.

Skipting rekstrartekna 2018						
(í þús kr.)	Gamla höfnin	Sundahöfn	Grundartangi	Akranes	Önnur svæði	Alls
Vörugjöld	181.318	947.119	264.539	23.508	4.301	1.420.784
Aflagjöld	93.375	72.262	0	9.611	0	175.249
Skipagjöld	98.923	241.771	65.050	19.129	3.161	428.035
Farþegagjald	26.516	24.365	0	83	0	50.964
Eignatekjur	351.174	481.158	23.352	3.432	0	859.115
Hafnarþjónusta	165.903	359.639	71.144	23.929	41.398	662.012
Siglingavernd	19.338	266.419	66.590	6.055	860	359.262
Alls	936.547	2.392.732	490.675	85.747	49.720	3.955.421

Skipting rekstrartekna 2018					
	Gamla höfnin	Sundahöfn	Grundartangi	Akranes	Önnur svæði
Vörugjöld	12,8%	66,7%	18,6%	1,7%	0,3%
Aflagjöld	53,3%	41,2%	0,0%	5,5%	0,0%
Skipagjöld	23,1%	56,5%	15,2%	4,5%	0,7%
Farþegagjald	52,0%	47,8%	0,0%	0,2%	0,0%
Eignatekjur	40,9%	56,0%	2,7%	0,4%	0,0%
Hafnarþjónusta	25,1%	54,3%	10,7%	3,6%	6,3%
Siglingavernd	5,4%	74,2%	18,5%	1,7%	0,2%
Alls	23,7%	60,5%	12,4%	2,2%	1,3%

Eignatekjur eru hæstar í Sundahöfn og aflagjöld hæst í Gömlu höfninni, enda meginhlutanum af bolfiski sem berst til hafnarinnar landað þar. Vörugjöld í Gömlu höfninni eru fyrst og fremst vegna eldsneytisinnflutnings á Eyjargarði. Heildarrekstrartekjur Faxaflóahafna sf. verða að stærstum hluta til í Sundahöfn en tekjur af því svæði voru 60,5% árið 2018. Þá hefur nokkuð verið rætt um hlut skemmtiferðaskipa í tekjum Faxaflóahafna sf., en þær voru á árinu 2018 brúttó alls 447,4 mkr. eða sem nemur 11,3% heildartekna. Kostnaður á móti þeim tekjum er m.a. launakostnaður hafnarstarfsmanna, kostnaður við dráttarbáta og öryggisgæslu.

Rekstrarkostnaður

Rekstrargjöld Faxaflóahafna sf. árið 2018 voru 2.889,9 mkr. og lækka að krónutölu á milli ára um 215,4 eða um 6,9%.

Í þús kr.	Ársreikningur	Fjárhagsáætlun	Frávik	%
Hafnarvirki	491.198	570.885	-79.687	-13,96%
Eignagjöld	482.345	524.284	-41.939	-8,00%
Hafnarþjónusta	572.519	552.166	20.353	3,69%
Skrifstofu & stjórn.k.	359.217	369.942	- 10.725	-2,90%
Siglingavernd	285.794	268.077	17.717	6,61%
Afskriftir	698.868	820.000	- 121.132	-14,77%
Alls:	2.889.942	3.105.354	- 215.412	-6,94%

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður, hafnarvirki og eignagjöld voru undir áætlun, en hafnarþjónustan um 20,3 mkr. yfir áætlun, en með aukinni þjónustu hækka bæði tekjur og gjöld. Þá var kostnaður við

Greinargerð hafnarstjóra vegna ársreiknings Faxaflóahafna sf. 2018.

siglingavernd 17,7 mkr. umfram áætlun. Almennt var rekstur undir áætlun eða í samræmi við áætlun, en veiga mesti munurinn á niðurstöðu rekstrar er að afskriftir fara lækkandi og á árinu 2017 var gjaldfært framlag að fjárhæð 322,0 mkr. til lífeyrissjóðsins Brúar. Þróun launakostnaðar með launatengdum gjöldum frá árinu 2013 er eftirfarandi:

Í þús kr.	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bækistöð	104.713	112.269	117.615	131.987	130.550	156.607
Húseignir	18.687	19.936	21.859	22.910	23.034	26.570
Grundart hafnargæsla	0	0	21.263	34.469	36.513	42.366
Hafnsaga	105.717	121.375	129.276	136.169	165.709	171.700
Hafnarþjónusta	261.011	275.117	299.936	322.029	328.321	356.904
Hafnarstjórn	16.371	16.673	17.950	36.694	20.732	19.972
Skrifstofa	156.839	166.428	178.304	191.259	205.850	209.642
Samtals:	663.338	711.798	786.203	875.517	910.708	983.761

Þar sem Faxaflóahafnir sf. halda úti sólahringsvakt í hafnarþjónustu og hafnargæslu á Grundartanga er launakostnaður fyrirtækisins einn meginútgjaldaliður þess. Heildarlaunakostnaður árið 2018 nam 983,8 m.kr. Áætlun gerði ráð fyrir 955,1 m.kr. og er frávikíð 3,0%. Meginskýringin liggur í útgreiðslu lífeyrisauka til þeirra starfsmanna sem ekki falla undir samkomulag við Brú - Lífeyrissjóð, en að auki er um að ræða kostnað við afleysingar og útköll vegna álagstoppa, veikinda og vegna breytinga í starfsmannahaldi.

Fjöldi starfa hjá Faxaflóahöfnum sf. hefur verið eftirfarandi:

Störf	2014	2015	2016	2017	2018
Hafnarþjónusta	32	32	31	32	32
Bækistöð	13	13	12	12	12
Tæknideild	3	3	3	4	3
Skrifstofa	13	12	13	12	13
Húseignir	2	2	2	2	2
Siglingavernd - Umhverfismál	1	5	5	5	5
Alls	64	67	66	67	67

Að auki eru um 15 sumarstarfsmenn í Bækistöð og 4 starfsmenn eru í afleysingum í hafnarþjónustu yfir sumarmánuði. Heildarársverk eru metin 77.

Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld

Tekjur af fjármagnsliðum námu 24,2 mkr. Vaxtatekjur voru hærri en ráð var fyrir gert, en vaxtagjöld samkvæmt áætlun. Faxaflóahafnir sf. bera engin erlend lán eða skuldbindingar þannig að óverulegur gengismunur kemur til færslu undir fjármagnsliðum. Hagnaður fyrir fjármagnsliði er sem fyrr segir 1.076,8 mkr.

Undir óreglulegum liðum er færður söluhagnaður að fjárhæð 624,3 mkr. vegna sölu lands í Sævarhöfða til Reykjavíkurborgar. Að þeirri fjárhæð meðtalinni er hagnaður ársins 1.725,2 mkr.

Efnahagsreikningur

Fastafjármunir voru í árslok 12,9 Ma.kr. og hækka um 21,9 mkr. Langtímakröfur lækka um 229,2 mkr. á milli ára. Veltufjármunir hækka um 1.213,9 mkr. á milli ára og handbært fé um áramót var 2.632,2 mkr. Eignir voru í árslok samtals 16,1 Ma.kr. og hækka um 8,3 % á milli ára.

Langtímaskuldir Faxaflóahafna sf. voru í árslok 645,9 mkr. og lækka um tæpar 70,0 mkr. Skammtímaskuldir námu um áramót um 713,2 mkr. eða um 18,0% af heildartekjum, en á móti kemur að veltufjármunir til að mæta skammtímaskuldum eru um 3,2 Ma. kr. og því talsvert hærri en skammtímaskuldir. Skuldir og skuldbindingar voru alls í árslok 1.359,2 mkr. en voru í árslok 2017 alls 1.541,6 mkr.

Sjóðstreymi

Veltufé frá rekstri var 1,8 Ma.kr. en áætlun gerði ráð fyrir 1,5 Ma.kr. Keyptir varanlegir rekstrarfjármunir, sem eru framkvæmdir ársins 2018, voru talsvert undir því sem áætlað hafði verið eða 1.454,6 mkr. Innborganir vegna lóðasölu voru 87 mkr. undir áætlun. Afborganir langtímakrafna voru 26,6 mkr. hærri en áætlun gerði ráð fyrir. Afborganir langtímalána voru í samræmi við áætlun. Arður til eigenda var alls 307,0 mkr. eða 137,0 mkr. hærri en gert hafði verið ráð fyrir í fjárhagsáætlun. Handbært fé hækkaði á milli ára um 1.278,1 mkr., sem er mun meira en gert hafði verið ráð fyrir. Í árslok var því handbært fé rúmur 2,6 Ma.kr.

Þús kr.	2014	2015	2016	2017	2018
Greiddur arður	173.000	173.000	310.000	371.000	307.000
Veltufé frá rekstri	1.352.512	1.382.632	1.509.931	1.330.742	1.799.159
Lóðaúthlutun	270.176	498.537	678.474	366.120	30.338

Fjárfestingarhreyfingar

Eignfærð fjárfesting á árinu 2018 nam 1,5 Ma.kr. Skipting framkvæmdakostnaðar ársins 2018 eftir hafnarsvæðum er eftirfarandi í millj. kr.:

	m.kr.	%
Gamla höfnin	251,6	17,3%
Sundahöfn	994,8	68,4%
Grundartangi	187,8	12,9%
Akranes	1,2	0,1%
Borgarnes	0	0,0%
Annað	19,2	1,3%
Alls:	1.454,6	100,0%

Greinargerð hafnarstjóra vegna ársreiknings
Faxaflóahafna sf. 2018.

Þegar fjárfestingar Faxaflóahafna sf. árin 2014 – 2018 eru skoðaðar lítur myndin svona út í millj. króna:

Í millj. kr.	2014	2015	2016	2017	2018
Gamla höfnin	221,2	127,9	124,8	460,8	251,6
Sundahöfn	283,0	397,9	1.515,6	957,0	994,8
Grundartangi	430,6	331,4	224,5	250,9	187,8
Akranes	49,2	32,6	17,1	44,9	1,2
Borgarnes	0,6	17,1	8,7	0,0	0,0
Annað	29,7	24,8	44,1	17,6	19,2
Alls	1.014,3	931,7	1.934,8	1.731,2	1.454,6
Alls á verðlagi 2018	1.095,9	990,4	2.022,2	1.777,9	1.454,6

Helstu verkefni voru eftirfarandi:

- ☼ **Í Gömlu höfninni í Reykjavík** var lokið við endurnýjun viðlegubakka á Norðurgarði og var það stærsta einstaka verkefnið í Gömlu höfninni. Lokið var við endurnýjun hluta neðstu hæðar Bakkaskemmu. Ráðgert var að hefja framkvæmdir við söluhýsi hafsækinna ferðapjónustu á Ægisgarði en þegar tilboð lágu fyrir var samþykkt að hafna öllum tilboðum og færa verkefnið yfir á árið 2019.
- ☼ **Í Sundahöfn** var áfram unnið að byggingu nýs viðlegubakka utan Klepps. Verkefnið er viðamesta verkefni hafnarinnar og lýkur á árinu 2019. Þá var unnið að undirbúningi yfirborðsfrágangs í tengslum við nýjan bakka utan Klepps og skipulagsvinnu farmstöðvarinnar í Sundahöfn og á Kleppslandi. Þá var óskað eftir breytingu á aðalskipulagi í tengslum við mögulega landfyllingu við Klettagarða og nýta til þeirrar fyllingar burðarhæft efni sem kemur úr lóð Landsspítalans. Um er að ræða landfyllingu sem verður um 25.000-30.000 m². Gangi verkefnið eftir hefjast framkvæmdir á árinu 2019. Tilgangur landfyllingarinnar er að mæta aðstöðuþörf fyrirtækisins á næstu árum, en skoða verður ýmsa þætti í því sambandi vel m.a. með tilliti til lóðarþarfa Veitna fyrir aukna hreinsun á frárennsli.
- ☼ **Á Grundartanga** var lokið við nýjan kantbita Tangabakka og hækkun þekju og baklands. Gengið var frá lóð og henni úthlutað í samræmi við samkomulag Faxaflóahafna sf. og Eimskipa.
- ☼ **Á Akranesi** hófst undirbúningur að endurnýjun og lengingu fremsta hluta Aðalhafnargarðs. Í framkvæmdinni felst að setja stálþil utan á fremsta hluta aðalhafnargarðsins og lengja hann um 110 metra þannig að viðlega við þennan hluta garðsins verður um 220 metrar. Breytingaferli aðalskipulags stóð yfir á árinu 2018, en gert er ráð fyrir að hönnun verkefnisins eigi sér stað á árinu 2019 og fyrstu framkvæmdir fari af stað með haustinu. Meginþungi framkvæmda verður hins vegar á árinu 2020.
- ☼ **Annað:** Á árinu 2018 var boðin út smíði á nýjum dráttarbáti fyrir Faxaflóahafnir og miðað við að sá bátur hefði 80 tonna dráttargetu, en öflugasti bátur hafnarinnar, Magni, er með 40 tonna dráttargetu. Verkefnið er nauðsynlegt í ljósi stækkandi skipa sem koma til hafnar, bæði farþegaskipa og flutningaskipa.

Niðurlag

Rekstur Faxaflóahafna sf. var vel viðunandi á árinu 2018. Tekjur voru umfram áætlun og almenn rekstrargjöld innan áætlunar. Fjárhagsstaða fyrirtækisins er því áfram traust. Þegar afkoma ársins 2018 er skoðuð má sjá að hagnaður af reglulegum rekstri nemur um 27% af tekjum. Hafa ber í huga að Faxaflóahafnir njóta engra opinberra styrkja til framkvæmda og verða að vera sjálfbærar hvað varðar rekstur, viðhald og þróun. Því er sem fyrr er mikilvægt að fyrirtækið sé fjárhagslega í stakk búið að leysa þau stóru verkefni sem framundan eru og hafa verður í huga að fyrirtækið þarf að geta tekist á við breytingar og þróun í þjónustu og aðstöðu. Fyrir liggur forgangs röðun þeirra verkefna sem fyrirsjáanleg eru og því á að vera hægt að ná þeim markmiðum sem sett eru. Á næstu árum liggja fyrir stór verkefni í Vatnagörðum, á Grundartanga og á Akranesi auk þess sem viðhald mannvirkja er kostnaðarsamt. Samhliða þessum verkefnum er regluverk sífellt í þróun með auknum skyldum, einkum í umhverfismálum. Það á m.a. við um móttöku á sorpi, væntingum um öflugri landtengingar rafmagns og flóknari reglum varðandi varp dýpkunarefnis í hafið. Allt kallar þetta á að undirbúningur verkefna lengist og ákveða þarf verkefni með lengri fyrirvara en áður. Landtengingar skipa er verkefni sem reikna má með að verði umfangsmikið á næstu árum. Unnið verður að aðgerðaráætlun Faxaflóahafna sf. í þessu efni m.a. í samstarfi við Samskip, Eimskip, Íslenska NýOrku ehf. og Hafið-Öndvegissetur.

Á næstu árum er fátt sem bendir til annars en að Faxaflóahafnir sf. geti áfram verið sjálfum sér nógar með rekstur, endurnýjun og nýframkvæmdir.

Reykjavík, 4. mars 2019
Gísli Gíslason, hafnarstjóri